Cum ajungem să vedem cu ochii inimii?
Duminica a 6-a după Paşti
(a Orbului din naştere)
10 mai 2026

„În vremea aceea, trecând Iisus, a văzut pe un om orb din naştere. Şi ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: Învăţătorule, cine a păcătuit, acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb? Iisus a răspuns: **Nici acesta n-a păcătuit, nici părinţii lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu**. Trebuie să fac, până este ziuă, lucrările Celui Care M-a trimis pe Mine; căci vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. **Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii**. Acestea zicând, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat şi a uns cu tină ochii orbului. Apoi i-a zis: Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului, care se tâlcuieşte: trimis. **Deci s-a dus şi s-a spălat şi a venit văzând**.
Iar vecinii şi cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: Nu este acesta cel ce şedea şi cerşea? Unii ziceau: El este. Alţii ziceau: Nu este el, ci seamănă cu el. Dar acela zicea: Eu sunt. Deci îi ziceau: Cum ţi s-au deschis ochii? Acela a răspuns: Omul Care Se numeşte Iisus a făcut tină, a uns ochii mei şi mi-a zis: Mergi la scăldătoarea Siloamului şi te spală. Deci, ducându-mă şi spălându-mă, am văzut. Zis-au lui: Unde este Acela? Şi el a zis: Nu ştiu.
L-au dus la farisei pe cel ce fusese oarecând orb. Şi era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină şi i-a deschis ochii. Deci, iarăşi îl întrebau şi fariseii cum a văzut. Iar el le-a zis: Tină a pus pe ochii mei şi m-am spălat şi văd. Însă unii dintre farisei ziceau: Acest Om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ţine sâmbăta. Iar alţii ziceau: Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni? Şi era dezbinare între ei. Au zis, deci, orbului iarăşi: Dar tu ce zici despre El, că ţi-a deschis ochii? Iar el a zis că **Proroc** este. Dar iudeii n-au crezut despre el că era orb şi a văzut, până ce n-au chemat pe părinţii celui ce vedea. Şi i-au întrebat, zicând: Acesta este fiul vostru, despre care ziceţi că s-a născut orb? Deci cum vede el acum? Au răspuns, însă, părinţii lui şi au zis: Ştim că acesta este fiul nostru şi că s-a născut orb; dar cum vede el acum, noi nu ştim; sau Cine i-a deschis ochii lui, noi nu ştim. Întrebaţi-l pe el; este în vârstă; va vorbi singur despre sine. Acestea le-au spus părinţii lui pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii puseseră acum la cale ca, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă. De aceea au zis părinţii lui: Este în vârstă; întrebaţi-l pe el. Deci au chemat a doua oară pe omul care fusese orb şi i-au zis: Dă slavă lui Dumnezeu. Noi ştim că Omul acesta este păcătos. A răspuns deci acela: **Dacă este păcătos, nu ştiu. Un lucru ştiu că, fiind orb, acum văd.** Deci i-au zis: Ce ţi-a făcut? Cum ţi-a deschis ochii? Le-a răspuns: V-am spus acum şi n-aţi auzit? De ce voiţi să auziţi iarăşi? Nu cumva voiţi şi voi să vă faceţi ucenici ai Lui? Şi l-au ocărât şi i-au zis: Tu eşti ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise. Noi ştim că Dumnezeu a vorbit cu Moise, dar pe Acesta nu-L ştim de unde este. A răspuns omul şi le-a zis: Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu ştiţi de unde este, iar El mi-a deschis ochii. Şi noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi; dar, dacă este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acela îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere. Dacă n-ar fi Acesta de la Dumnezeu, n-ar putea să facă nimic. Au răspuns şi i-au zis: În păcate te-ai născut tot şi tu ne înveţi pe noi? Şi l-au dat afară.
A auzit Iisus că l-au dat afară şi, găsindu-l, l-a întrebat: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns şi a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El? Şi a zis Iisus: L-ai şi văzut! Cel ce vorbeşte cu tine, Acela este. Iar el a grăit: **Cred, Doamne! Şi s-a închinat Lui**" (Ev. Ioan 9, 1-38).

Pericopa evanghelică a vindecării orbului din naştere poate fi împărţită în patru momente: 1. Iisus şi orbul; 2. Orbul şi vecinii; 3. Orbul şi fariseii; 4. Orbul şi Iisus. Mântuitorul Hristos se descoperă în această pericopă ca fiind „Lumina lumii", vindecându-l pe orb atât de orbirea trupească, cât şi de cea sufletească. Orbul însuşi ajunge, pe lângă vindecarea ochilor trupeşti, la vederea duhovnicească şi îl recunoaşte cu „ochii inimii" pe Hristos mai întâi ca proroc, iar în cele din urmă ca Fiu al lui Dumnezeu.

În cele ce urmează ne vom opri asupra semnificaţiei şi înţelegerii „vederii” şi „luminii” în tradiţia creştină, plecând de la acest episod biblic.

1. „Orbit fiind cu ochii sufletului, la Tine vin, Hristoase, ca orbul cel din naştere”

Pericopa vindecării orbului din naştere este una tipologică, orbul fiind „chipul” fiecăruia dintre noi. Imnografia duminicii, care este prima şi cea mai normativă interpretare a textului biblic, ne identifică pe fiecare cu orbul din naştere, arătând că pe lângă ochii trupeşti, avem şi ochi sufleteşti, care suferă de orbire. Din nenumăratele tropare ale Vecerniei şi Utreniei citez spre exemplificare Condacul acestei duminici, care actualizează înţelesul sărbătorii:

> *„Orbit fiind cu ochii sufletului, la Tine vin, Hristoase, ca orbul cel din naştere, cu pocăinţă strigând Ţie: Tu eşti Lumina cea preastrălucitoare a celor dintru întuneric”.*

Aşadar, nu vedem doar cu ochii trupului, ci şi cu cei ai sufletului! Deşi nu ne-am născut orbi, sunt multe aspecte şi dimensiuni ale realităţii şi ale vieţii noastre pe care nu le vedem, căci suntem orbi sufleteşte, iar astfel trăim în întuneric. Suntem orbi faţă de părinţii noştri şi nu vedem efortul şi dragostea cu care ne-au crescut, suntem orbi faţă de lucrările lui Dumnezeu în viaţa noastră şi nu vedem cât bine ne-a făcut, centrându-ne doar pe încercările prin care am trecut. Suntem orbi şi nu vedem cu ochii credinţei bunătăţile veacului ce va să fie, pregătite de Dumnezeu pentru noi, lipindu-ne de bunurile materiale trecătoare ale acestui veac. Lista „orbirilor” poate fi continuată cu nenumărate situaţii din viaţa noastră, când ne lipseşte discernământul duhovnicesc, spre a vedea întâmplările cu ochii luminaţi de Dumnezeu. Cu aceşti ochi vedem că „nimic nu este întâmplător, ci totul este proniator”, cum adesea spunea părintele Constantin Galeriu.

Învierea şi perioada Cincizecimii au rolul de a ne vindeca de orbirea sufletului, tematizând în mod fundamental tema luminii aduse de Hristos în „întunericul” care învăluie adesea sufletul şi viaţa noastră. Iisus se autoproclamă în pericopa evanghelică de azi „Lumina lumii”, o temă dezvoltată preponderent în Evanghelia după Ioan. Sfântul Ioan îl prezintă pe Hristos ca „Lumină a lumii” încă din prolog: „Cuvântul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, care vine în lume” (Ioan 1,9). Tradiţia liturgică a Bisericii a preluat această identificare a lui Hristos cu lumina şi a integrat-o în celebrările marilor sărbători. Troparul Naşterii Domnului arată că naşterea Sa a răsărit lumii „lumina cunoştinţei”, iar în noaptea Învierii cântăm: „Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm!” (Canonul Învierii, Cântarea 1) sau „Acum toate s-au umplut de lumină: şi cerul şi pământul şi cele dedesubt” (Canonul Învierii, Cântarea 3). Duminica de azi ne îndreaptă privirea către Înălţarea Domnului în lumina Preasfintei Treimi, iar Pogorârea Sfântului Duh îl arată pe Duhul ca „Lumină şi Viaţă şi izvor viu, înţeles cu mintea” (Stihiră la Laude). Toate cele trei persoane ale Preasfintei Treimi sunt lumină, constituind astfel izvorul luminii lumii şi a toată lumina din viaţa noastră:

> *„Lumină este Tatăl. Lumină este Cuvântul. Lumină şi Sfântul Duh, Care a fost trimis Apostolilor în limbi de foc; şi printr-Însul toată lumea se luminează a cinsti pe Sfânta Treime”*[1].

Izvorul luminii veşnice este Tatăl, numit în *Rugăciunea Amvonului* „Părintele luminilor” (cf. In 1,17)[2]. În Crezul Niceo-Constantinopolitan, relaţia dintre Tatăl şi Fiul este descrisă, printre altele, prin expresia „lumină din lumină”. Duhul este lumină coborâtă sub chipul

[1] Penticostar, p. 325.
[2] Liturghier, p. 279.

limbilor de foc asupra apostolilor, dar şi „de lumină dătător”[3], deci dăruitorul luminii divine necreate întregii lumi şi în special omului. Cum putem înţelege însă această realitate a lui Dumnezeu ca lumină? Ce fel de lumină este Dumnezeu şi cum putem accede la lumina Lui?

2. Trei feluri de lumină: Lumina Necreată, lumina fizică şi lumina minţii

Pentru a răspunde la întrebările de mai sus, trebuie să facem o distincţie fundamentală între trei feluri de lumină. Realitatea accesibilă simţurilor noastre este lumina fizică iradiată de soare, aceasta constituind vehiculul prin care ochii noştri trupeşti văd ordinea şi frumuseţea lumii înconjurătoare. Sfântul Grigorie Palama arată, alături de mulţi Părinţi ai Bisericii, că lumina fizică este ţinută în existenţă de o altă lumină, numită Lumina Necreată, care este slava lui Dumnezeu, „haina Lui”, după cum spun psalmii, pe care Biserica o numeşte şi har. Sfântul Părinte Dumitru Stăniloae arată în scrierile sale că ambele feluri de lumină există pentru om şi sunt accesibile omului, însă în mod diferit. Dacă perceperea luminii fizice se face simplu prin ochii trupeşti, perceperea Luminii Necreate este posibilă conform tradiţiei liturgice ortodoxe doar cu „ochii gândului” (Rugăciunea dinainte de Evanghelie), „ochii minţii” sau „ochii înţelegători ai inimii”. Această „lumină a minţii sau a inimii” este al treilea fel de lumină despre care mărturisesc Sfinţii şi textele sfinte. Toate cele trei feluri de lumină - Lumina Necreată, lumina fizică şi lumina minţii - poartă înlăuntrul lor paradoxuri sau antinomii. Deşi spunem că vedem lumina fizică, noi nu o vedem pe ea, căci şi ea este oarecum invizibilă, ci prin ea ca instrument vedem lumea din jurul nostru. Atunci când mă uit la frumuseţea muntelui, eu nu văd lumina dintre ochiul meu şi munte, ci lumina fizică ajută ochiul fizic să vadă munţii. Lumina dumnezeiască este, de asemenea, invizibilă ochilor fizici, deci poate fi percepută numai cu aşa-numiţii „ochi sufleteşti”. Dar ochii sufletului, ai minţii sau ai inimii cum să-i înţelegem?
Slava Stihoavnei de la Vecernia Duminicii Orbului spune că „Soarele nematerial al dreptăţii” i-a luminat orbului „atât ochii trupului, cât şi pe cei ai sufletului”, cu preacurata Sa atingere. Astfel, orbul din naştere parcurge în pericopa evanghelică de astăzi două drumuri fundamentale în urma întâlnirii cu Hristos „Lumina lumii”: 1. Ochii trupeşti ajung să vadă obiectele lumii create, pe care nu le văzuse până atunci. Într-o stihiră de la Vecernie orbul descrie suferinţa în care s-a aflat fiind nevăzător: „Picioarele mele nu mai pot răbda poticnirile de pietre, că n-am văzut soarele strălucind, şi nici chipul Celui ce m-a zidit”. 2. Ochii sufleteşti, ai minţii sau ai inimii îl recunosc în Hristos pe Fiul lui Dumnezeu, care devine de atunci Lumina călăuzitoare a vieţii sale şi I se închină. Altfel spus, orbul din naştere se împărtăşeşte din toate cele trei feluri de lumină. Aceasta este vocaţia creştină, viaţa în lumina lui Hristos, care se autoproclamă în această evanghelie ca fiind „Lumina lumii”. De această lumină ne putem împărtăşi, dacă reuşim să o vedem cu „ochii inimii” sau „ai minţii”. În ce mod este posibil aceasta? Unde avem şansa să îl întâlnim şi noi pe Hristos, care să ne vindece de orbirea sufletului?

3. Cum ajungem să vedem cu „ochii inimii”?

Biserica este „Trupul lui Hristos”, iar El este Capul Bisericii, iar prin aceasta ea devine sfeşnicul care poartă peste veacuri lumina lui Hristos! Unele cântări ale sărbătorii de azi conţin strigarea „luminează-mă şi pe mine”, arătând că slujbele divine sunt spaţiul unde primim lumina dumnezeiască. Ne împărtăşim în mod special din lumina lui Hristos

[3] Penticostar, p. 325.

ascultând Cuvântul Evangheliei şi primind Trupul şi Sângele Său, dar şi prin ţinerea tuturor poruncilor lăsate de El. Spre exemplu, în *Rugăciunea dinainte de Evanghelie* preotul îi cere lui Hristos:

> *„**Străluceşte în inimile noastre**, Iubitorule de oameni, Stăpâne, **lumina cea curată a cunoaşterii Dumnezeirii** Tale şi **deschide ochii gândului nostru** spre înţelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri".*

Aşadar, este vorba de o lumină a cunoaşterii, care străluceşte în inimă şi deschide ochii gândului, înţeleşi aici ca ochi ai minţii (în greacă *dianoia*). Mintea şi inima ajung la o nouă înţelegere a vieţii, simţind cât de important este să trăieşti în lumina poruncilor lui Dumnezeu. Aceasta este lumina duhovnicească, cu neputinţă de înţeles şi de cuprins cu mintea lumească, dar care se descoperă minţii smerite coborâte în inimă printr-o cunoaştere existenţială de negrăit.

Un alt exemplu este rugăciunea a treia după Sfânta Împărtăşanie, alcătuită de Sfântul Simeon Metafrastul, care arată luminarea ca rod central al împărtăşirii:

> *„(...) numărul deplin al celor **cinci simţuri îl luminează**; (...) înţelepţeşte-mă şi **mă luminează**; **arată-mă locaş numai al Duhului Tău şi să nu mai fiu sălaş păcatului, ci Ţie casă, prin primirea Împărtăşaniei**".*

Tematica umplerii de lumină prin Sfânta Împărtăşanie este pretutindeni prezentă. Rugăciunea întâi de mulţumire a Sfântului Vasile cel Mare rostită după Sfânta Împărtăşanie cere între altele, ca împărtăşirea să fie „spre luminarea ochilor inimii mele". Rugăciunea de mulţumire către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu după împărtăşanie spune: „Ci tu, care ai născut Lumina cea adevărată, luminează-mi ochii cei înţelegători ai inimii". Aşadar această lumină ne luminează toate simţurile fizice, însă poate fi văzută doar cu „ochii inimii". Ce sunt aceşti „ochi ai inimii" şi ce lumină văd ei?

Este vorba de o experienţă duhovnicească, care cuprinde fiinţa întreagă, în care te simţi învăluit de razele mângâietoare ale iubirii veşnice dumnezeieşti, care este mai tare decât moartea însăşi. Ieşirea prin credinţă din universul concentraţionar al morţii aduce cu ea lumina plenitudinii sensului veşnic al existenţei. Părintele Sfânt Dumitru Stăniloae vorbeşte despre „**o lumină a iubirii şi a sensului suprem şi veşnic al fiinţei noastre"**[4]**.** În această experienţă, omul credincios aude cuvintele rostite de către Tatăl către Domnul Hristos în lumina Taborului: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în care am binevoit" (Mt 17,5). Aşadar devenim fii iubiţi ai lui Dumnezeu, care ne iubeşte atunci când nu ne mai iubeşte nimeni. Doar Dumnezeu, Sfinţii şi îngerul păzitor ne iubesc atunci când nu ne mai iubeşte nimeni. Putem spune aşadar că **iubirea este lumina**, dar nu iubirea trecătoare a omului, care este o formă finită a iubirii, ci cea veşnică a Domnului! A te simţi iubit cu iubire sinceră şi veşnică este cea mai deplină experienţă umană, după care fiecare persoană tânjeşte. Aceasta este lumina lui Hristos! Sfinţii Apostoli i-au cerut lui Iisus să facă trei colibe pe Tabor pentru Mântuitorul, Moise şi Ilie (Mt 17,4) şi să nu mai părăsească muntele cel plin de lumină.

Orbul din naştere nu s-a împărtăşit aşadar doar din lumina fizică, ci a văzut în iubirea arătată de Hristos lumina lui Dumnezeu. Părintele Teofil Părăian de la Mânăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, deşi nevăzător cu ochii trupeşti, s-a împărtăşit din această Lumină neînserată a lui Dumnezeu şi a condus spre lumină generaţii întregi de tineri căutători, devenind un luminător al României post-comuniste. Fiecare dintre noi, orbi neînţelegători pe drumurile vieţii, ne întâlnim cu Hristos în fiecare Sfântă Liturghie, fără a mai avea nevoie de colibe exterioare pentru a fi în lumina dumnezeiască, căci inima noastră devine locaş sau sălaş al Preasfintei Treimi şi cântăm plini de bucurie:

---

[4] Pr. Dumitru Stăniloae, Spiritualitate și comuniune, p. 641.

„Am văzut **Lumina cea adevărată**, **am primit Duhul cel ceresc**; am aflat credinţa cea adevărată, nedespărţitei **Sfintei Treimi închinându-ne**, că Aceasta ne-a mântuit pe noi”[5].

Pr. Daniel Benga

[5] Troparul se cântă la „Doamne strigat-am” la Vecernia de la sărbătoarea Pogorârii Sfântului Duh. Cf. Penticostar, Bucureşti, 1999, p. 314.